

Gdańsk, 12.04.2026 r.

dr hab. Piotr Pożakowski
Akademia Muzyczna im. S. Moniuszki w Gdańsku
dziedzina sztuki
dyscyplina sztuki muzyczne

Recenzja
w postępowaniu habilitacyjnym
dr. Waldemara Matery
w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne

Zlecniodawca recenzji

Rada ds. nadawania stopni Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, na podstawie art. 221 ust. 5 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. 2024, poz. 1571) oraz § 2 ust. 5 Uchwały Senatu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach z dnia 11 czerwca 2019 r. w sprawie określenia sposobu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego (tekst jednolity 20 kwietnia 2022 r.).

Zlecenie zostało podjęte w związku z uchwałą Rady ds. nadawania stopni Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach z dnia 27 stycznia 2026 roku w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne dr. Waldemarowi Materze. W ramach powołanej komisji habilitacyjnej powierzono mi funkcję recenzenta.

Podstawowe dane o Habilitancie

Pan Waldemar Matera ukończył studia magisterskie w 2006 roku z oceną bardzo dobrą, w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach (klasa prof. Wiesława Grochowskiego), broniąc pracę pt. *Działalność artystyczna waltornistów katowickich zespołów symfonicznych po roku 1945* (promotor: prof. Wiesław Grochowski, recenzenci: prof. Stanisław Dziewior, prof. Jan Górny). W 2005 roku, w ramach wymiany studenckiej, doskonalił umiejętności pod kierunkiem prof. Bruce'a Heima w University of Louisville (Kentucky).

Już podczas studiów, w roku 2003 rozpoczął pracę w Filharmonii Śląskiej, przechodząc w niej przez wszystkie etapy orkiestrowego wtajemniczenia: od okresu próbnego, poprzez pracę na etacie muzyka tutti (2004-2010) i zastępcy prowadzącego (2010-2025) aż do muzyka solisty – I głos (od 2025 r.). Równolegle współpracował regularnie z innymi zespołami orkiestrowymi, co miało istotny wpływ na jego doświadczenie zawodowe.

W roku 2006 rozpoczął pracę pedagogiczną w Zespole Państwowych Szkół Muzycznych im. Stanisława Moniuszki w Bielsku-Białej. W latach 2014-2016 pracował także w Zespole Szkół Muzycznych I i II st. w Rudzie Śląskiej. W roku 2020 został zatrudniony

w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach – najpierw jako pedagog współpracujący (2020-2021), następnie jako asystent na ½ etatu (2021-2022) i na pełnym etacie (2022-2023) a następnie jako adiunkt (od roku 2023).

Stopień doktora sztuki uzyskał 19 października 2017 roku, na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Twórczość kompozytorska Franciszka i Ryszarda Straussów w kontekście rozwoju możliwości wirtuozowskich waltorni wentylowej* (promotor: prof. dr hab. Damian Walentek, recenzenci: prof. dr Kazimierz Machala oraz prof. dr hab. Zdzisław Stolarczyk).

Ocena dzieła artystycznego

We wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego dr Waldemar Matera jako dzieło artystyczne wskazał płytę CD *Waltornia współcześnie. Śląskie pejzaże muzyczne*. Płyta została wydana w 2025 roku przez wydawnictwo Ars Sonora (nr kat. ARSO-CD-265). W nagraniach uczestniczyli wykonawcy związani ze śląskim środowiskiem muzycznym.

Na płycie znalazły się następujące kompozycje:

- Adam Wesołowski – *Concerto spirituale*
- Jarosław Mamczarski – *Microconcerto VI: Quintett Es*
- Paweł Cal – *Horyzonty*
- Witold Szalonek – *Meduzy sen o Pegazie*
- Józef Świder – *Serenada*
- Józef Szwed – *Na rogu*

Rozpoczynając płytę *Concerto spirituale* Adam Wesołowski skomponował w roku 2023 na zamówienie organizatorów Ogólnopolskiego Konkursu Waltorniowego CEA dla szkół muzycznych II stopnia. 16 stycznia 2024 r. Waldemar Matera i pianistka Dagmara Niedziela dokonali prawykonania tego utworu podczas VIII Sympozjum Waltornistów *Etiuda* w Katowicach. 20 kwietnia tego roku, jako jeden z jurorów konkursu CEA, miałem okazję słuchać *Concerto spirituale* w wykonaniu uczestników II etapu, w którym był to utwór obowiązkowy. Nie wszyscy poradzili sobie w pełni z wymogami technicznymi, nieliczni potrafili wnieść do niego także jakieś elementy interpretacji. Dla dr. Matera nie stanowi on oczywiście szczególnego wyzwania technicznego, co pozwoliło mu skupić się na stronie wyrazowej a w efekcie przedstawić ciekawą i barwną interpretację tego utworu. Trzeba podkreślić, że miał w tym wsparcie znakomitej pianistki Małgorzaty Surowiak-Then, z którą nagrał tę kompozycję.

Microconcerto VI. Quintett Es Jarosława Mamczarskiego na klasyczny kwintet dęty w zręczny i niepozbowiony muzycznego poczucia humoru sposób łączy XVIII-wieczny styl galant z nowoczesnymi brzmieniami i strukturą harmoniczną. Czytelne i niewątpliwie świadome jest w nim nawiązanie do uwertury do *Czarodziejskiego fletu* W.A. Mozarta. Na prezentowanej płycie utwór nagrany został w składzie: Łukasz Zimnik – flet, Piotr Pyc – obój, Roman Widaszek – klarnet, Waldemar Matera – róg i Marek Barański – fagot. Partia waltorni nie jest w nim szczególnie wymagająca pod względem technicznym, jednak jak zawsze w klasycznym kwintecie dętym wymaga od waltornisty dbałości o zachowanie właściwych proporcji dynamicznych oraz dopasowania się do pozostałych wykonawców pod względem artykulacji, co w prezentowanym na płycie nagraniu udało się zrealizować znakomicie.

Ciekawy utwór Pawła Cala *Horyzonty* znalazł doskonałych interpretatorów w kwartecie waltorniowym, w skład którego weszli Waldemar Matera, Leszek Salwa, Agnieszka Ciszewska i Piotr Sidor. Zespół pokazuje tu spójne, ciepłe brzmienie, bardzo dobrze wyważone proporcje dynamiczne i bogatą paletę dynamiki. To kolejny utwór z tej płyty, który zasługuje na to by wejść na trwałe do repertuaru koncertów kameralnych.

Najciekawszym i najbardziej pod wieloma względami oryginalnym utworem na płycie jest, moim zdaniem, *Meduzy sen o Pegazie* Witolda Szalonka, w którym kompozytor w zaskakujący i fascynujący zarazem sposób połączył brzmienie waltorni i fletu prostego. Dla waltornisty jest to utwór stawiający wyjątkowo wysokie wymagania techniczne. Częste eksponowanie najwyższego odcinka skali waltorni, z wielokrotnym przekraczaniem granicy c^3 , liczne trudne wykonawczo efekty brzmieniowe, niekonwencjonalne sposoby wydobywania dźwięku, wykorzystanie glissand (także w dźwiękach zatkanych), konieczność sprawnego poruszania się w skrajnych rejestrach – wszystko to zawiesza przed wykonawcą poprzeczkę na bardzo wysokim poziomie. Waldemar Matera nie tylko znakomicie sprostą tym technicznym wyzwaniom ale wraz z grającą na flecie prostym Katarzyną Pudełko-Cofalką stworzył muzyczną opowieść, angażującą i przykuwającą uwagę słuchacza od pierwszych do ostatnich sekund. Nie jest to zadanie proste w utworze na dwa instrumenty dęte trwającym ponad 11 minut.

Wobec braku w dorobku śląskich kompozytorów interesującego kwintetu na instrumenty dęte blaszane w typowym składzie (2 trąbki, waltornia, puzon, tuba), planując repertuar swej autorskiej płyty Habilitant postanowił sięgnąć po *Serenadę* Józefa Świdra, napisaną na waltornię (Waldemar Matera), dwa puzony (Tomasz Hajda, Mateusz Konopka), tubę (Jakub Urbańczyk) i fortepian (Dagmara Niedziela). Kwartet instrumentów dętych blaszanych jest w tym utworze w ciekawy sposób konfrontowany z fortepianem. Waltornia nie ma zbyt eksponowanej roli, wielkim plusem nagrań interpretacji *Serenady* jest natomiast doskonałe wyważenie proporcji dynamicznych i osiągnięcie pięknego, spójnego brzmienia blachy w szerokiej palecie wykorzystywanej dynamiki.

Płytę kończy utwór *Na rogu* Józefa Szweda, napisany na waltornię z towarzyszeniem orkiestry dętej – kompozycja miła w odbiorze i bardzo dobrze zagrana (Waldemar Matera – róg, Koncertowa Orkiestra Dęta „Power of Winds”, dyr. Klaudiusz Jania), jednak pod względem muzycznym raczej wtórna, nazbyt wyraźnie nawiązująca do szlagierów amerykańskiej muzyki na podobny skład wykonawczy. Jak pisze w autoreferacie sam Habilitant umieszczenie tego utworu na płycie „to nie tylko hołd dla twórczości kompozytora, ale również dla ruchu orkiestr dętych”. Gest ten jest w pełni uzasadniony, gdyż to właśnie orkiestry dęte kształtują od dziesięcioleci kulturę muzyczną Śląska, to w nich stawiało pierwsze kroki wielu znakomitych dziś muzyków, grających na instrumentach dętych.

Podsumowując uważam, że płyta *Waltornia współcześnie. Śląskie pejzaże muzyczne* jest niezwykle wartościową dokumentacją miejsca waltorni w twórczości śląskich kompozytorów ostatnich dziesięcioleci. Zwraca też uwagę przemyślanym i bardzo ciekawym doбором repertuaru, ukazującym waltornię w różnych składach wykonawczych, od typowych (Wesołowski, Mamczarski, Cal), poprzez rzadziej spotykane (Świder) aż po wysoce oryginalne, wręcz unikalne (Szalonek). Zważywszy, że wszystkie kompozycje, które zawiera, zostały utrwalone na płycie po raz pierwszy, jej znaczenie jest nie do przecenienia.

Dzieło artystyczne Pana dr. Waldemara Matery oceniam bardzo wysoko.

Ocena dorobku artystycznego

Trzonem działalności artystycznej dr. Waldemara Matery jest praca muzyka orkiestrowego. Oprócz pracy etatowej w Filharmonii Śląskiej współpracował lub współpracuje nadal z innymi renomowanymi zespołami w kraju i za granicą:

- 2001-2009 – Opera Śląska w Bytomiu
- 2003-nadal – Śląska Orkiestra Kameralna
- 2004-nadal – Orkiestra Muzyki Nowej (współpraca okazjonalna)
- 2009-nadal – Orkiestra Akademii Beethovenowskiej
- 2014-2019 – Orkiestra Stołecznego Królewskiego Miasta *Sinfonietta Cracovia*
- 2017-nadal – Würth Philharmoniker (Niemcy)
- 2024-nadal – Cavatina Philharmonic Orchestra

Liczne projekty orkiestrowe, w których uczestniczył z tymi zespołami, koncerty w kraju i za granicą z wybitnymi dyrygentami i solistami miały niebagatelny wpływ na jego zawodowe doświadczenie i rozwój indywidualny.

Niezależnie od działalności artystycznej jako muzyk orkiestrowy dr Waldemar Matera występował wielokrotnie jako solista i kameralista. Zasluguje to na szczególne uznanie, zważywszy jak wiele czasu zajmuje codzienna praca w orkiestrze a także aktywna działalność pedagogiczna, o której będzie dalej mowa. Od uzyskania doktoratu (X 2017) dr Matera wystąpił siedmiokrotnie jako solista koncertów z towarzyszeniem orkiestry oraz dziesięciokrotnie z towarzyszeniem fortepianu lub w repertuarze na róg solo. W dokumentacji habilitacyjnej znajduje się też wykaz 42 koncertów kameralnych, w których uczestniczył w tym okresie – najczęściej z Kwintetem dętym „QUINTesencja” oraz z różnymi formacjami instrumentów dętych blaszanych. Oczywiście zupełnie inną rangę ma występ w roli solisty z orkiestrą Filharmonii Śląskiej a inną występ jako członek zespołu kameralnego złożonego z pedagogów i uczestników Letniej Akademii Instrumentów Dętych Blaszanych+ w Kaliszu. Tak czy inaczej aktywność koncertowa p. Matery świadczy o jego wszechstronności i różnorodności muzycznych zainteresowań. Trzeba też podkreślić – bazując na koncertach, których zdarzało mi się być świadkiem lub które znam z nagrań dostępnych na YouTube – że są to zawsze występy na wysokim poziomie wykonawczym.

Działalność artystyczną Pana dr. Waldemara Matery oceniam wysoko.

Ocena działalności dydaktyczno-naukowej

W trakcie dwudziestoletniej pracy pedagogicznej w szkolnictwie muzycznym dr Waldemar Matera uzyskał kolejne stopnie awansu zawodowego, od nauczyciela kontraktowego aż do dyplomowanego. W 2021 roku został wpisany na listę Konsultantów Centrum Edukacji Artystycznej a w 2023 roku na listę ekspertów Ministerstwa Edukacji i Nauki. Jego uczniowie zdobyli w tym czasie około 100 nagród i wyróżnień w regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych konkursach muzycznych. On sam otrzymywał wielokrotnie Nagrody Indywidualne Dyrektora Szkoły a w 2018 roku uhonorowany został Nagrodą Indywidualną Dyrektora Centrum Edukacji Artystycznej I stopnia. Niemniej ważny od nagród jest fakt, że zdecydowana większość jego wychowanków kontynuowała lub kontynuuje naukę na szczeblu akademickim a wielu jest dziś czynnymi zawodowo muzykami.

Jako pedagog Akademii Muzycznej w Katowicach (od roku 2020, obecnie na stanowisku adiunkta) dr Waldemar Matera prowadzi zajęcia z gry na waltorni oraz studia orkiestrowe. Prowadzeni lub współprowadzeni przez niego studenci zdobyli dotąd 11 nagród w konkursach krajowych i międzynarodowych a jego praca na rzecz uczelni została doceniona poprzez przyznanie mu w roku 2025 Nagrody JM Rektora Akademii Muzycznej w Katowicach.

Działalność dydaktyczna Habilitanta jest mi znana od lat. Uczestnicząc w licznych konkursach, na które jeżdżę z moimi uczniami i studentami lub które obserwuję jako juror, byłem już świadkiem występów wielu jego uczniów. Niezależnie od uzyskiwanych wyników zawsze prezentowali właściwie ukształtowany aparat gry, precyzję wykonawczą, często także wiele walorów artystycznych. Świadczy to o rzetelnej i kompetentnej pracy p. Waldemara Matery jako pedagoga. Znane jest mi jego wielkie zaangażowanie w pracę pedagogiczną, co jest warunkiem osiągnięć w nauczaniu. Jego bogate doświadczenie jako muzyka orkiestrowego daje mu też szczególne kompetencje do prowadzenia studiów orkiestrowych. Żaden, najlepszy nawet solista, dla którego praca w orkiestrze była jedynie epizodem, nie jest w stanie przekazać uczniom i studentom tylu cennych wskazówek co doświadczony muzyk orkiestrowy.

Działalność dydaktyczną Habilitanta oceniam bardzo wysoko.

Już wybór tematu pracy magisterskiej wieńczącej studia p. Matery w katowickiej Akademii Muzycznej (*Działalność artystyczna waltornistów katowickich zespołów symfonicznych po roku 1945*) świadczył o jego zainteresowaniach badawczych. Był to bowiem temat wymagający szeroko zakrojonych poszukiwań, odpowiedniego usystematyzowania zdobytych informacji i materiałów. Niewątpliwie też wniósł coś nowego do stanu wiedzy w tym obszarze. Podobnie jest w przypadku wybranego przez Habilitanta tematu pracy doktorskiej (*Twórczość kompozytorska Franciszka i Ryszarda Straussów w kontekście rozwoju możliwości wirtuozowskich waltorni wentylowej*). O ile bowiem osoba i twórczość Ryszarda Straussa są już od dawna szeroko opisane i udokumentowane to w przypadku jego ojca, Franza Straussa, jest wprost przeciwnie. Już po obronie doktoratu p. Waldemar Matera kontynuował badania twórczości Franza Straussa a ich wyniki prezentował podczas wykładów m.in. podczas Śląskiego Sympozjum Waltorniowego, organizowanego w ramach Akademii Młodego Waltornisty w Katowicach, którego był inicjatorem.

Wykłady, jakie wygłaszał Habilitant podczas Śląskiego Sympozjum Waltorniowego a także przy innych okazjach dotyczyły także historii waltorni oraz zagadnień związanych z techniką gry i kształtowaniem aparatu wykonawczego. Część z nich opublikował także na branżowej stronie waltornia.pl, której *nota bene* jest współprowadzącym (wraz z prof. Damianem Walentkiem). Tam również opublikował biografie ośmiu wybitnych waltornistów i pedagogów związanych ze śląskim środowiskiem muzycznym.

Jako pedagog Akademii Muzycznej w Katowicach dr Waldemar Matera był też promotorem jednej pracy magisterskiej oraz recenzentem trzynastu prac licencjackich i magisterskich.

Bazując na informacjach zawartych w Autoreferacie i przesłanej mi dokumentacji, wśród dotychczasowych osiągnięć Habilitanta brak jeszcze, znacznie cenniejszych

z punktu widzenia oceny dorobku naukowego, artykułów opublikowanych w pismach czy pracach zbiorowych wydanych drukiem. Pomimo to jego naukowe zainteresowania i działalność na tym polu zasługują na uznanie.

Ocena działalności organizacyjnej

Od roku 2012 dr Waldemar Matera należy do grona organizatorów Akademii Młodego Waltornisty w Katowicach. Od trzeciej edycji w roku 2016 towarzyszy jej Ogólnopolski Konkurs „Młody Waltornista”, w roku 2023 (szósta edycja) przekształcony w Międzynarodowy Konkurs „Młody Waltornista”. Od 2016 roku dr Matera pełni funkcję kierownika organizacyjnego Festiwalu i Konkursu. Towarzyszę AMW wraz z moimi uczniami od samego początku i z radością obserwuję jej rozwój. Jednocześnie mam świadomość jak wielki zakres zadań i obowiązków spoczywa na barkach organizatorów tak wielkiego wydarzenia (w ostatniej edycji wzięło udział 183 waltornistów z Polski, Austrii i Czech). Tym większe słowa uznania należą się organizatorom, wśród nich Habilitantowi.

W roku 2016 roku p. Waldemar Matera zorganizował po raz pierwszy Regionalne Spotkanie Waltornistów „Etiuda”, które w 2024 roku przyjęło nazwę Sympozjum Waltornistów „Etiuda”. Od samego początku sprawuje funkcję kierownika artystycznego tego wydarzenia, które od czwartej edycji odbywa się pod patronatem Centrum Edukacji Artystycznej.

Trzykrotnie p. Waldemar Matera sprawował też funkcję kierownika organizacyjnego konkursów o zasięgu makroregionalnym i ogólnopolskim:

- Makroregionalne Przesłuchania Instrumentów Dętych Blaszanych Szkół Muzycznych II stopnia (Bielsko-Biała 2012);
- VI Ogólnopolski Konkurs Fletowy (Bielsko-Biała 2021);
- VI Ogólnopolski Konkurs Instrumentów Dętych *Blaszanych* (Katowice 2022).

O wyjątkowym talencie organizacyjnym habilitanta świadczy też fakt, że w latach 2013-2015 stworzył od podstaw klasę waltorni w Zespole Szkół Muzycznych I i II stopnia w Rudzie Śląskiej, zapewniając jej podstawowy zestaw instrumentów. Klasa ta działa i rozwija się do dziś.

Działalność organizacyjną Habilitanta oceniam bardzo wysoko.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z dokumentacją habilitacyjną i dołączonym do niej dziełem artystycznym stwierdzam, że działalność artystyczna, dydaktyczno-naukowa i organizacyjna Habilitanta spełnia warunki określone Ustawą a jego dokonania stanowią istotny i twórczy wkład w rozwój dyscypliny sztuki muzyczne.

Osiągnięcia dr. Waldemara Matery przyjmuję i z pełnym przekonaniem popieram wniosek o nadanie mu stopnia doktora habilitowanego.

dr hab. Piotr Pożakowski